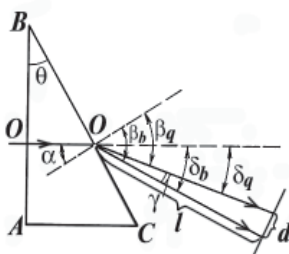

6. Yorug'likning interferensiyasi. Kogerent nurlarning maksimum va minimum shartlari. Yupqa plastinkadagi interferensiya. Yo'llar va fazalar farqi. Nyuton xalqalari. Linzalarni egrilik radiusini interferension xalqalar orqali hisoblash.

1-masala. Shishadan yasalgan to'g'ri burchakli uch tarafli prizmaning AB tarafidagi O nuqtaga perpendikulyar vaziyatda qizil va ultrafiolet yorug'lik nurlari tushmoqda. Nurlar prizmadan chiqqanda qanday burchakda tarqaladi?. Nurlar orasidagi oraliq 10 sm bo'lishi uchun ekranni qayday masofaga o'rnatish kerak? Prizmaning sindirish burchagi $\theta=10^\circ$. Qizil rangli yorug'lik uchun $n_q=1,64$, ultrafiolet rangi yorug'lik nuri uchun bo'lsa $n_u=1,69$.

Berilgani: $\alpha_0=0^\circ$; $d=10\text{ sm}=0,1\text{ m}$; $n_q=1,64$; $n_u=1,69$; $\theta=10^\circ$.

Topish kerak: γ ? l ?

Yechilishi: Tushish burchagi $\alpha_0=0^\circ$ bo'lgani uchun O nuqtada nurlar sinmaydi. BC tarafga nurlarning tushish burchagi $\alpha=\theta=10^\circ$. Sindirish kórsatkichi har xil rangli yorug'lik uchun turlicha qiymatlarga ega bo'lganligi sababli qizil rangli nur prizmadan β_q burchak ostida, ultrafiolet rangli nur bo'lsa β_u burchak ostida chiqadi, ya'ni, $\gamma=\beta_u-\beta_q$ bo'ladi.

Yorug'likning sinish qonuniga asoslanib:

$$n_q = \frac{\sin\beta_q}{\sin\alpha}, \text{ bundan } \beta_q \text{ ni topamiz:}$$

$$\sin\beta_q = n_q \sin\alpha = \sin 10^\circ \cdot 1,64 = 0,1736 \cdot 1,64 = 0,2847,$$

$$\beta_q = 16^\circ 32'$$

$$n_u = \frac{\sin\beta_u}{\sin\alpha}, \text{ bundan } \beta_u \text{ ni topamiz:}$$

$$\sin\beta_u = n_u \sin\alpha = 0,1736 \cdot 1,69 = 0,2934,$$

$$\beta_q = 17^\circ 4'$$

Nurlar orasidagi burchak $\gamma = 17^\circ 4' - 16^\circ 32' = 32'$. γ burchak juda kichik bo'lgani uchun ekrangacha bo'lgan oraliq:

$$l = \frac{d}{\sin \gamma} = \frac{0,1 \text{ m}}{\sin 32'} = \frac{0,1 \text{ m}}{0,0093} = 11 \text{ m.}$$